

Fylkesmannen i Vest-Agder

Utdannings- og barnevernsavdelingen

TILSYNSRAPPORT

Skolens arbeid med elevenes utbytte
av opplæringen

Felles nasjonalt tilsyn 2015

Kvinesdal kommune – Kvinesdal ungdomsskole

Innholdsfortegnelse

Sammendrag	3
1. Innledning	4
2. Om tilsynet med Kvinesdal kommune – Kvinesdal ungdomsskole.....	4
2.1 Fylkesmannen fører tilsyn med offentlige skoler.....	4
2.2 Tema for tilsynet.....	4
2.3 Om gjennomføringen av tilsynet	5
3. Skolens arbeid med opplæringen i fag	5
3.1 Rettslige krav	5
3.2 Fylkesmannens undersøkelser	7
3.3 Fylkesmannens vurderinger.....	7
3.4 Fylkesmannens konklusjon.....	8
4. Undervisvurdering for å øke elevens læringsutbytte	8
4.1 Rettslige krav	8
4.2 Fylkesmannens undersøkelser	9
4.3 Fylkesmannens vurderinger.....	9
4.4 Fylkesmannens konklusjon.....	11
5. Undervisvurdering som grunnlag for tilpasset opplæring og spesialundervisning	11
5.1 Rettslige krav	11
5.2 Fylkesmannens undersøkelser	12
5.3 Fylkesmannens vurderinger.....	12
5.4 Fylkesmannens konklusjon.....	13
6. Vurdering av behov for særskilt språkopplæring	13
6.1 Rettslige krav	13
6.2 Fylkesmannens undersøkelser	13
6.3 Fylkesmannens vurderinger.....	14
6.4 Fylkesmannens konklusjon.....	14
7. Forhåndsvarsel om pålegg om endring	14
8. Kommunens rett til å kommentere foreløpig tilsynsrapport	15
Vedlegg: Dokumentasjonsgrunnlaget.....	16

Sammendrag

- Tema og formål

Fylkesmannen har gjennomført tilsyn med Kvinesdal kommune som del av felles nasjonalt tilsyn 2014 – 2017.

Felles nasjonalt tilsyn 2014-17 handler om skolens arbeid med elevenes utbytte av opplæringen og består av tre områder for tilsyn: Skolens arbeid med elevenes utbytte av opplæringen (som denne rapporten omhandler), forvaltningskompetanse og skolebasert vurdering.

Det overordnede formålet med det nasjonale tilsynet er å bidra til at elever får et godt utbytte av opplæringen. For å sikre at dette gjelder for alle elever, er elever med behov for særskilt tilrettelegging gitt egne rettigheter i opplæringsloven.

Tilsynet skal bidra til at kommunen som skoleeier sørger for at

- elevene får kjennskap til og opplæring i de målene som gjelder for opplæringen
- elevene får tilbakemeldinger og involveres i eget læringsarbeid for å øke sitt utbytte av opplæringen
- elevenes utbytte av opplæringen blir vurdert kontinuerlig
- elevene blir fulgt opp og får nødvendig tilrettelegging når utbyttet av opplæringen ikke er tilfredsstillende

- Gjennomføring

Tilsynet er gjennomført ved en gjennomgang av skolens egenvurdering av de spørsmål som inngår i tilsynsystemet vedlagt underbyggende dokumentasjon og intervjuer.

- Avdekkede lovbrudd

Kvinesdal ungdomsskole har ikke implementert rutine som sikrer at

- det i forbindelse med halvårsvurderingen er gitt tydelig informasjon til elevene om kompetanse i fagene knyttet til kompetansemålene i læreplanverket

- Status på rapporten og veien videre.

Det ble avholdt sluttmøte 24.08.15 hvor Fylkesmannen gjennomgikk punktene i den foreløpige rapporten og begrunnet konklusjonene.

Kommunen/skolen kommenterte rapporten og la fram ny dokumentasjon i oversendelse av 11.09.15.

Denne tilsynsrapporten vil gi skolen en frist til å rette opp forholdene slik at det varslede pålegget ikke lenger vil være aktuelt.

1. Innledning

Fylkesmannen åpnet 20.03.15 tilsyn med skolens arbeid med elevenes utbytte av opplæringen ved Kvinesdal ungdomsskole i Kvinesdal kommune.

Felles nasjonalt tilsyn 2014-17 handler om skolens arbeid med elevenes utbytte av opplæringen og består av tre områder for tilsyn: Skolens arbeid med elevenes utbytte av opplæringen (som denne rapporten omhandler), forvaltningskompetanse og skolebasert vurdering. Utdanningsdirektoratet har utarbeidet veiledningsmaterie¹ knyttet til tilsynet, og Fylkesmannen har gjennomført informasjons- og veiledningssamlinger.

Det er kommunen som har det overordnede ansvaret for at kravene i opplæringsloven blir overholdt, jf. opplæringsloven § 13-10 første ledd. Kommunen er derfor adressat for denne tilsynsrapporten.

I denne tilsynsrapporten er det fastsatt frist for retting av lovbrudd som er avdekket under tilsynet. Fristen er **19. januar 2016**. Dersom lovbrudd ikke er rettet innen fristen, vil Fylkesmannen i Vest-Agder vedta pålegg om retting med hjemmel i kommuneloven § 60 d. Et eventuelt pålegg om retting vil ha status som enkeltvedtak og vil kunne påklages, jf. forvaltningsloven kapittel VI.

2. Om tilsynet med Kvinesdal kommune – Kvinesdal ungdomsskole

2.1 Fylkesmannen fører tilsyn med offentlige skoler

Fylkesmannen fører tilsyn med offentlige skoler jf. opplæringsloven § 14-1 første ledd, jf. kommuneloven kap. 10 A. Fylkesmannens tilsyn på opplæringsområdet er lovlighetstilsyn jf. kommuneloven § 60 b. Fylkesmannens tilsyn med offentlige skoler er myndighetsutøvelse og skjer i samsvar med forvaltningsrettens regler for dette.

I de tilfeller Fylkesmannen konkluderer med at et rettslig krav ikke er oppfylt, betegnes dette som lovbrudd, uavhengig av om det er opplæringsloven eller forskrifter fastsatt i medhold av denne, som er brutt.

2.2 Tema for tilsynet

Temaet for tilsynet er rettet mot skolens kjernevirksomhet: skolens arbeid med elevenes utbytte av opplæringen. Det overordnede formålet med tilsynet er å bidra til at alle elever får et godt utbytte av opplæringen.

Hovedpunkter i tilsynet vil være:

- Skolens arbeid med opplæringen i fag
- Underveisvurdering for å øke elevenes læringsutbytte
- Underveisvurdering som grunnlag for tilpasset opplæring og spesialundervisning
- Vurdering av behov for særskilt språkopplæring

¹ <http://www.udir.no/Regelverk/Tilsyn/Tilsyn/Rettleiingsmaterieill-for-felles-nasjonalt-tilsyn-2014-2017/>

Tilsynet skal bidra til at kommunen som skoleeier sørger for at elevene:

- får kjennskap til og opplæring i målene som gjelder for opplæringen
- får tilbakemeldinger og involveres i eget læringsarbeid for å øke sitt utbytte av opplæringen
- får vurdert kontinuerlig hvilket utbytte de har av opplæringen
- blir fulgt opp og får nødvendig tilrettelegging når utbytte av opplæringen ikke er tilfredsstillende

Manglende etterlevelse av regelverket kan medføre at elevene ikke får realisert sine muligheter eller får lite utbytte av opplæringen.

2.3 Om gjennomføringen av tilsynet

Tilsyn med Kvinesdal kommune ble åpnet gjennom brev 20.03.15. Kommunen er blitt pålagt å legge frem dokumentasjon for Fylkesmannen med hjemmel i kommuneloven § 60 c.

Gjennomføring av stedlig tilsyn fant sted 04.05.15

Fylkesmannens vurderinger og konklusjoner er basert på skriftlig dokumentasjon og opplysninger fra intervju, se vedlegg.

Kvinesdal kommune v/ Kvinesdal ungdomsskole har gitt tilsvaret til den foreløpige rapporten i oversendelse datert 11.09.15. Rektor viser til at skolen nå kan dokumentere at det som Fylkesmannen påpekte i den foreløpige rapporten nå er rettet, og det er i den forbindelse oversendt ny dokumentasjon.

Ny dokumentasjon er vurdert ved utarbeiding av denne rapporten.

3. Skolens arbeid med opplæringen i fag

3.1 Rettslige krav

Nedenfor har vi oppgitt de rettslige kravene for tilsynet med skolens arbeid med opplæringen i fag. Vi viser også til hvilke bestemmelser i opplæringsloven og forskrift til opplæringsloven kravene er knyttet til.

Rektor skal sikre at opplæringens innhold er knyttet til kompetansemål i faget

Undervisningspersonalet skal tilrettelegge og gjennomføre opplæringen etter Læreplanverket for Kunnskapsløftet (LK06), jf. opplæringsloven § 2-3 og forskrift til opplæringsloven § 1-1. Det betyr at opplæringen skal ha et innhold som bygger på kompetansemålene i læreplanen og bidrar til at disse blir nådd. Rektor må organisere skolen slik at dette blir ivaretatt, jf. opplæringsloven § 2-3.

Rektor skal sikre at undervisningspersonalet ivaretar elevens rett til å kjenne til mål for opplæring, hva som blir vektlagt i vurdering av elevens kompetanse, og hva som er grunnlaget for vurderingen.

Underveisvurdering skal brukes som et redskap i læreprosessen og bidra til å forbedre opplæringen, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-2. Eleven skal kjenne til hva som er målene for opplæringen, hva som vektlegges i vurderingen av hans eller hennes

kompetanse, og hva som er grunnlaget for denne vurderingen, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-1. Det betyr at elevene må kjenne til kompetansemålene i læreplanene for fagene. De skal også kjenne til hva læreren vektlegger når læreren vurderer en prestasjon. Fra og med 8. trinn skal elevene kjenne til hva som skal til for å oppnå de ulike karakterene. Kravet til at dette skal være kjent, innebærer noe mer enn at informasjonen er tilgjengelig for elevene. Rektor må organisere skolen for å sikre at undervisningspersonalet formidler dette til elevene.

Rektor skal sikre at opplæringen dekker alle kompetansemålene på hovedtrinnet / i faget og de individuelle opplæringsmålene i IOP.

Undervisningspersonalet skal tilrettelegge og gjennomføre opplæringen etter LK06, jf. opplæringsloven § 2-3 og forskrift til opplæringsloven § 1-1. For de fleste fag i grunnskolen og for noen fag i videregående skole er kompetansemålene satt per hovedtrinn eller etter flere års opplæring. I slike tilfeller må rektor sikre at elevene får opplæring i alle kompetansemålene i faget / på hovedtrinnet gjennom opplæringsløpet. Opplæringsloven § 5-5 hjemler at en elev som får spesialundervisning, kan ha unntak fra kompetansemålene i de ordinære læreplanene. Gjeldende opplæringsmål for eleven skal da fremgå av en individuell opplæringsplan (IOP). I slike tilfeller må skolen sikre at elevens opplæring dekker de individuelle målene.

Alle elever som har vedtak om spesialundervisning, skal ha IOP.

Skolen skal utarbeide en individuell opplæringsplan (IOP) for alle elever som får spesialundervisning, jf. opplæringsloven § 5-5. Det må fremgå av IOP-en hvilket tidsintervall den gjelder for.

Innholdet i IOP-en skal samsvare med enkeltvedtaket når det gjelder innholdet i opplæringen og synliggjøre eventuelle avvik fra LK06.

IOP-en skal vise mål for og innholdet i opplæringen og hvordan opplæringen skal gjennomføres, jf. opplæringsloven § 5-5. Reglene for innhold i opplæringen gjelder så langt de passer for spesialundervisningen. Det kan medføre at målene for opplæringen avviker fra kompetansemålene i læreplanene i LK06.

Før skolen/kommunen gjør et enkeltvedtak om spesialundervisning, skal PPT utarbeide en sakkyndig vurdering. Den sakkyndige vurderingen skal gi tilråding om innholdet i opplæringen, blant annet realistiske opplæringsmål for eleven og hvilken opplæring som gir eleven et forsvarlig opplæringstilbud. Vedtaket om spesialundervisning skal bygge på den sakkyndige vurderingen, og eventuelle avvik må begrunnes. Vedtaket om spesialundervisning fastsetter rammene for opplæringen og dermed innholdet i IOP-en. IOP-en kan først tas i bruk etter at det er fattet enkeltvedtaket om spesialundervisning.

IOP-en må ha egne mål for opplæringen når elevens opplæring avviker fra ordinære læreplaner, og skolen må ha en implementert rutine som sikrer at IOP-en er samordnet med den ordinære opplæringens (klassens) planer.

Reglene om innhold i opplæringen (kompetansemålene i læreplanene) gjelder for spesialundervisning så langt de passer, jf. § 5-5 i opplæringsloven. Skolen skal legge vekt på utviklingsmulighetene for eleven og de opplæringsmålene som er realistiske innenfor det samme totale undervisningstimetallet som for andre elever, jf. opplæringsloven § 5-1. Den individuelle opplæringsplanen skal vise målene for

opplæringen, jf. opplæringsloven § 5-5. Dersom vedtaket om spesialundervisning ikke inneholder avvik fra LK06, eller bare angir færre kompetansemål i et fag enn i den ordinære læreplanen, må dette også komme klart frem i IOP-en. Det må også komme klart frem i hvilke fag eller deler av fag eleven eventuelt skal følge ordinær opplæring (i klassen). Skolen må ha en skriftlig fremgangsmåte som angir hvordan spesialundervisningen og den ordinære opplæringen skal ses i sammenheng / arbeide sammen i slike tilfeller. Fremgangsmåten må være innarbeidet av de som har ansvaret for å utvikle IOP-en og for å gjennomføre opplæringen.

3.2 Fylkesmannens undersøkelser

Fylkesmannens vurderinger er basert på innhentet dokumentasjon, skolens egenrevisninger, intervjuer med lærere og skoleledelse og samtaler med foresatte og elever.

3.3 Fylkesmannens vurderinger

Skolen har årsplaner for alle trinn.

Lærerne deltar på fagutvekslingsmøter og kompetansemål er tema på trinnmøter. Skolen har deltatt i satsingen vurdering for læring (VFL) der kompetansemålene danner utgangspunkt for læringsarbeidet. Målet for timen skal stå skrevet på tavla, og ved oppstart av nytt tema skal elevene få gjennomgått hva de skal kunne på det aktuelle temaet. I forkant av prøver blir det delt ut ark til elevene med informasjon om mål for prøven og hva som blir vurdert.

Det er vedlagt eksempler på målark, uke-/arbeidsplaner og årsplaner. Etter at Fylkesmannen i den foreløpige rapporten påpekte mangler, har skolen utarbeidet nye årsplaner.

Eksempel på årsplan viser kompetansemål, konkretiserte læringsmål, grunnleggende ferdigheter i faget samt henvisning til arbeidsmåter/læremidler etc. med separat oversikt over hvordan kompetansemålene/hovedområdene i LK06 er fordelt på de enkelte trinnene.

Elevrådet skal gi tilbakemeldinger fra klassene om elevene forstår målene og er blitt kjent med vurderingskriterier og kjennetegn på måloppnåelse. Gjennom fellesmøter for personale og plangruppemøter arbeider skolen med å sikre felles retningslinjer, dokumentert gjennom årshjul og møterefater.

I framlagte eksempel på IOP er det angitt tidsintervall. Skolens arbeid med IOP er tidsbestemt i skolens årshjul og individuelle mål framgår av framlagte eksempler på IOP og årsrapport

IOP-eksemplene angir konkrete mål for opplæringen og viser samtidig til det spesifikke hoved-trinnet etter Læreplanen for Kunnskapsløftet der målene er hentet fra.

Skolen har lagt fram nye eksempel på enkeltvedtak og IOP etter foreløpig rapport som viser at dokumentene samsvarer når det gjelder innholdet i opplæringen, samt gir informasjon i IOP om sammenhengen mellom spesialundervisningen og den ordinære opplæringen (klassens opplæring).

Av intervjuene følger det også at lærerne har et fokus på de ordinære opplæringsmålene når de utarbeider IOP.

3.4 Fylkesmannens konklusjon

Kvinesdal ungdomsskole tilfredsstillter lovkravene knyttet til skolens arbeid med opplæringen i fag.

4. Underveisvurdering for å øke elevens læringsutbytte

4.1 Rettslige krav

Nedenfor har vi oppgitt de rettslige kravene for tilsynet med skolens arbeid med underveisvurdering for å øke elevens læringsutbytte av opplæringen. Vi viser også til hvilke bestemmelser i opplæringsloven og/eller i forskrift til opplæringsloven kravene er knyttet til.

Elevene skal få veiledning i hvilke kompetansemål fra LK06 eller mål i IOP-en som opplæringen er knyttet til.

Elevene skal gjøres kjent med målene for opplæringen, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-1. Dette gjelder for alle årstrinn og gjelder også for elever med individuelle mål i en IOP. Elevene skal gjøres i stand til å forstå hva de skal lære, og hva som er formålet med opplæringen. Lærerne gjennomfører opplæringen og må kommunisere dette til elevene.

Elevene skal få veiledning i hva det legges vekt på i vurderingen i faget.

Eleven skal kjenne til hva som vektlegges i vurderingen av hans eller hennes kompetanse, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-1. Det betyr at elevene skal kjenne til hva som kjenner seg ut som ulike grader av kompetanse, og hva det legges vekt på i vurderingen av en prestasjon. Kravet til at det skal være kjent for eleven, innebærer at det ikke holder at informasjonen ligger på Internett eller kan fås ved å spørre læreren. Lærerne må kommunisere grunnlaget for vurderingen til elevene.

Elevene skal få tilbakemeldinger på hva de mestrer, og veiledning i hva de må gjøre for å øke sin kompetanse.

Vurderingen underveis i opplæringen skal gi god tilbakemelding og rettleiding til eleven og være et redskap i læreprosessen, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-2. Underveisvurdering skal bidra til at eleven øker sin kompetanse i fag, jf. forskriften § 3-11. Underveisvurderingen skal gis løpende og systematisk, den kan både være skriftlig og muntlig, skal inneholde begrunnet informasjon om kompetansen til eleven og skal gis med sikte på faglig utvikling.

Elevene skal involveres i vurderingen av eget læringsarbeid.

Elevene skal delta aktivt i vurderingen av eget arbeid, egen kompetanse og egen faglig utvikling, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-12. Lærerne må sørge for at elevene involveres i dette. Elevens egenvurdering skal være en del av underveisvurderingen.

Skolen må ha implementert rutine som sikrer at det i halvårsvurderingen gis informasjon om elevenes kompetanse i fagene og veiledning om hvordan elevene kan øke kompetansen sin.

Halvårsvurdering i fag er en del av underveisvurderingen og skal uttrykke elevens kompetanse knyttet til kompetansemålene i læreplanverket, jf. forskrift til

opplæringsloven § 3-13. Halvårsvurdering skal også gi veiledning i hvordan eleven kan øke kompetansen sin i faget.

Halvårsvurdering uten karakter skal elevene få gjennom hele grunnopplæringen og gjelder alle elever uavhengig av vedtak og type opplæring. Det er ikke satt krav til hvilken form vurderingen skal ha. Vurderingen kan derfor både være skriftlig og muntlig. Fra og med 8. årstrinn og i videregående opplæring skal elevene få vurderingen uten karakter midt i opplæringsperioden og på slutten av opplæringsåret dersom faget ikke blir avsluttet.

Fra 8. årstrinn og i videregående skole skal elevene i tillegg ha halvårsvurdering med karakter midt i opplæringsperioden, og på slutten av året dersom faget ikke blir avsluttet.

Skolen må ha en skriftlig og innarbeidet fremgangsmåte for at halvårsvurderinger gis på riktige tidspunkt og har et innhold i samsvar med forskriften.

Skolen må ha implementert rutine som sikrer at årsrapporten inneholder en vurdering av elevens utvikling ut fra målene i IOP-en.

For elever med spesialundervisning skal skolen, i tillegg til halvårsvurdering med og uten karakter, en gang i året utarbeide en skriftlig rapport. Rapporten skal blant annet gi vurdering av elevens utvikling i forhold til målene i IOP, jf. opplæringsloven § 5-5.

Skolen må ha en skriftlig og innarbeidet fremgangsmåte for at årsrapporter gis på riktige tidspunkt og har et innhold i samsvar med forskriften.

4.2 Fylkesmannens undersøkelser

Fylkesmannens vurderinger er basert på innhentet dokumentasjon, skolens egenrevisninger, intervjuer med lærere og skoleledelse og samtaler med foresatte og elever samt elevsvar fra spørreskjema til elever.

4.3 Fylkesmannens vurderinger

Det framgår av lærerintervjuene at mål blir presentert og gjennomgått for elevene muntlig, på tavla og i arbeidsplan m.m.. Tankekart blir også benyttet for å sikre at elevene skal få oversikt over hva de kan og ikke kan.

Det støttes også av elevsvarene at de aller fleste elevene mener at læreren forklarer hva som er målene i faget slik at de forstår hva de skal lære.

Vedlagte eksempler på undervisningspresentasjoner og målark viser at elevene gjøres kjent med det de skal lære når fagtema introduseres. I den foreløpige rapporten pekte Fylkesmannen på at det ikke alltid kom like godt fram hvordan læringsmålene var knyttet til målene i Læreplan for Kunnskapsløftet, og at det kan derfor kunne være en risiko for at elevene ikke ville forstå hvordan de enkelte læringsmålene til sammen utgjør et kompetanseområde i LK06 og danne grunnlag for vurderingen av elevens kompetanse.

Det er framlagt eksempler på skriftlig informasjon til elever (eksempelvis vurderingsskjema for musikktemaet «band») som viser til kompetansemål fra LK06 sammen med kriterier for måloppnåelse for lav-middels-høy måloppnåelse og eksempler på tilbakemelding som viser til hva eleven mestrer og hva de må gjøre for å bli bedre i faget.

Lærerne viser til både skriftlige og muntlige tilbakemeldinger og «framover-meldinger», i forbindelse med prøver, innleveringer, framføringer samt konferansevurdering og elevsamtaler om hva som skal til for å oppnå de ulike karakterene.

Av spørreskjema for elevene kom det likevel fram at rundt en tredjedel av elevene *ikke* opplever å bli fortalt hva de mestrer og ca. en fjerdedel av elevene svarer *nei* på spørsmålet om læreren veileder underveis på hva de kan gjøre for å bli bedre i faget. *Tilsynet anbefaler derfor skolen å bli enda tydeligere på hvordan de veileder sine elever.*

Eksempler på elevinformasjon viste utsagn som kan tyde på at innsats inngår i grunnlaget for vurderingen i faget. Fylkesmannen gjør i den forbindelse oppmerksom på at innsats skal ikke være en del av karaktergrunnlaget i fag utover kroppsøving. Det er kompetansen i forhold til læreplanmålene som skal ligge til grunn for vurderingen.

Skolen viser til at elevene i elevsamtalskjema skal vurdere hva som er vanskelig og hva de er gode i samt sette seg mål. I den framlagte malen for elevsamtalskjema er hovedfokuset likevel trivsel. Faglige spørsmål er hovedsakelig knyttet til hvor fornøyd eleven er med arbeidsplaner og lærere og berører i seg selv ikke måloppnåelse i henhold til læreplanmål. Tilsynet må likevel ta forbehold om at temaet blir tatt opp i selve samtalen, men anbefaler at måloppnåelse knyttet til læreplanmålene blir mer eksplisitt uttalt også i malen for elevsamtalen.

Elevene deltar i vurderingen gjennom utarbeiding av vurderingskriterier, kameratvurdering og egenvurdering i forbindelse med prøver. I elevsamtaler blir eleven oppfordret til å reflektere rundt sin egen læring i de enkelte fagene. Ulike læringsstrategier blir drøftet i klassen og elevene får være delaktig i å velge læringsmetode.

Eksempel på målark for egenvurdering i «tall og tallforståelse» og målprøve for «opplysning og romantikk» viser kunnskapsmål der eleven kan teste om de har nådd målet eller om de må arbeide mer for å få det til.

På spørreskjemaet svarer flere av elevene likevel at de ikke opplever å få være med å vurdere hvordan de utvikler seg i faget gjennom skolearbeidet, særlig når det gjelder matematikkfaget.

Tilsynet anbefaler derfor skolen å tydeliggjøre elevdeltakelsen i vurderingsarbeidet slik at elevene selv opplever større grad av involvering.

I forbindelse med halvårsvurderinger blir det gjennomført konferansevurderinger som skal gi informasjon om elevens faglige ståsted. Frist for gjennomført halvårsvurdering framgår av skolens årshjul.

I tilsynet påpekte Fylkesmannen at innsendte eksempler på uttalelser fra konferansevurderinger i mange tilfeller framsto som svært generelle, noe som kan gjøre det vanskelig for elevene å forstå hvorfor karakteren er blitt som den er blitt. Vurderingene manglet ofte kobling til måloppnåelse i henhold til læreplanens kompetansemål. Det ble i flere tilfeller også vist til innsats, men det er uklart om dette har vært lagt til grunn i karaktervurderingen. Det ble derfor stilt spørsmål ved om skolens rutiner var tilstrekkelig egnet til å sikre at halvårsvurdering i fag uttrykker elevens kompetanse knyttet til kompetansemålene i læreplanverket.

I forbindelse med skolens tilsvar til foreløpig rapport viser rektor til at det nå er utarbeidet vurderingskriterier tilhørende kompetansemålene/læringsmålene i årsplanen som grunnlag for halvårsvurderingene/konferansevurderingene i fagene. Vedlagt årsplan i matematikk viser hvordan dette er bygd opp i praksis. Rektor viser til at dette skal være grunnlaget for neste halvårsvurdering i desember 2015. Rutinen er derfor ennå ikke implementert og i bruk.

Når det gjelder elever med spesialundervisning viser eksempel på årsrapport en vurdering av måloppnåelse knyttet til målene i IOP. I tillegg framkommer informasjon om organiseringen av undervisningen og antall timer til spesialundervisning er angitt. Det er også tidsbestemt i skolens årshjul når årsrapport skal utarbeides.

4.4 Fylkesmannens konklusjon

- Skolen må dokumentere at ny rutine er implementert og i bruk, slik at det i halvårsvurderingen blir gitt tilstrekkelig informasjon om elevens kompetanse i faget knyttet til kompetansemålene i LK06.

Fylkesmannen anbefaler også

- at skolen tydeliggjør elevdeltakelsen i vurderingsarbeidet slik at elevene selv opplever større grad av involvering
- at skolen blir enda tydeligere på hvordan de veileder sine elever om hva de mestrer og hva de kan gjøre for å bli bedre i faget
- at sammenhengen mellom arbeidsmålene og læreplanmålene/kompetanseområdene tydeliggjøres i større grad i den skriftlige informasjonen til elevene.

5. Underveisvurdering som grunnlag for tilpasset opplæring og spesialundervisning

5.1 Rettslige krav

Nedenfor har vi oppgitt de rettslige kravene for tilsynet med skolens arbeid med underveisvurdering som grunnlag for tilpasset opplæring og spesialundervisning. Vi viser også til hvilke bestemmelser i opplæringsloven og i forskrift til opplæringsloven kravene er knyttet til.

Skolen må ha implementert rutine som sikrer at lærerne systematisk og løpende vurderer om alle elever har tilfredsstillende utbytte av opplæringen.

Læreren skal, som en del av underveisvurderingen, vurdere om den enkelte eleven har tilfredsstillende utbytte av opplæringen, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-11. Skolen må ha en innarbeidet og skriftlig fremgangsmåte for å vurdere systematisk og løpende om elevene har tilfredsstillende utbytte av opplæringen.

Skolen må ha implementert rutine som sikrer at arbeidsmåter, vurderingspraksis og læringsmiljø blir vurdert for elever som ikke har tilfredsstillende utbytte av opplæringen, og basert på vurderingen må skolen eventuelt gjennomføre tiltak innenfor tilpasset opplæring.

Alle elever har krav på tilpasset opplæring, jf. opplæringsloven § 1-3. Dersom en elev ikke har tilfredsstillende utbytte av opplæringen, skal skolen først vurdere og eventuelt

prøve ut tiltak innenfor det ordinære opplæringstilbudet, jf. opplæringsloven § 5-4. Skolen må se på om tiltak knyttet til arbeidsmåter, vurderingspraksis og arbeidsmiljø kan bidra til at eleven får tilfredsstillende utbytte av opplæringen. Fremgangsmåten for dette må være skriftliggjort og innarbeidet. Dette skal skolen gjøre før eleven eventuelt blir henvist til PPT for en sakkyndig vurdering med tanke på spesialundervisning.

Skolen må ha implementert rutine for å vurdere om elevene har behov for spesialundervisning og sikre at lærerne melder behov for spesialundervisning til rektor.

I noen tilfeller vil skolens vurdering og eventuelle utprøving av tiltak etter opplæringsloven § 5-4 konkludere med at eleven ikke kan få tilfredsstillende utbytte av opplæringen innenfor det ordinære opplæringstilbudet. Eleven har da krav på spesialundervisning, jf. opplæringsloven § 5-1. Det er viktig at prosessen for å kunne gi spesialundervisning blir startet så snart som mulig etter at behovet for dette er avdekket. Undervisningspersonalet har derfor både plikt til å vurdere om en elev trenger spesialundervisning og å melde fra til rektor når det er behov for det, jf. opplæringsloven § 5-4. Skolen må ha en skriftlig og innarbeidet fremgangsmåte for å vurdere og melde behov for spesialundervisning.

5.2 Fylkesmannens undersøkelser

Fylkesmannens vurderinger er basert på innhentet dokumentasjon, skolens egenrevisninger, intervjuer med lærere og skoleledelse og samtaler med foresatte og elever.

5.3 Fylkesmannens vurderinger

Skolen viser til at elevene rutinemessig blir kartlagt to ganger i året i matematikk, norsk og engelsk (kartleggingsverktøyet Kartleggeren) i tillegg til lekseprøver, målprøver og terminprøver gjennom året. Skolens årshjul viser tidspunkter for kartlegginger og vurderinger.

Rektor viser til at elevens grad av måloppnåelse er tema på trinnmøter og i elevsamtaler og at bekymringer meldes til skolens spesialpedagogiske team, som drøfter mulige tiltak som kan prøves ut. Tiltak kan eksempelvis være periodevise kurs eller faglige støtteark for enkelte elever som mangler grunnkunnskaper i et eller flere fag. Logg føres i sikker arbeidsflyt hvor man skriver hvilke metoder man prøver ut og evaluering av utbytte.

Rektor er spespedleder og får dermed rutinemessig informasjon om elever som vurderes å trenge spesialundervisning. I tillegg skal henvisning til PPT ha rektors underskrift. Referater fra møter i spesialpedagogisk team viser at det er foretatt gjennomgang av elever i forbindelse med vurdering av behov for spesialundervisning, uten at det er nærmere konkretisert hvilke vurderinger som er gjort eller hvilke tiltak som skal prøves ut.

I tilsynet la skolen fram Veiledningshefte for spesialundervisning for skolene i Listersamarbeidet, som gir en generell informasjon om saksbehandlerrutiner. Fylkesmannen pekte på at veiledningen ikke i tilstrekkelig grad ville kunne sikre en rutinemessig vurdering av *arbeidsmåter, vurderingspraksis og læringsmiljø for elever med manglende utbytte av opplæringen.*

Etter foreløpig rapport har rektor vist til skolens rutinebeskrivelse *Rutiner ved vurdering av elevenes utbytte av opplæringen* samt nytt referat fra møte i spesialpedagogisk team 07.09.15 der manglende utbytte og utprøving av tiltak er tema, med påminnelse om saksgangen ved mistanke om tilfredsstillende utbytte. Det går fram av rutinebeskrivelsen at *endringer i arbeidsmåter, vurderingsformer og læringsmiljø* skal utprøves, evalueres og loggføres.

5.4 Fylkesmannens konklusjon

Kvinesdal ungdomsskole tilfredsstillende lovkravene knyttet til underveisvurdering som grunnlag for tilpasset opplæring og spesialundervisning.

6. Vurdering av behov for særskilt språkopplæring

6.1 Rettslige krav

Nedenfor har vi oppgitt de rettslige kravene for tilsynet med skolens arbeid med å vurdere behov for særskilt språkopplæring. Vi viser også til hvilke bestemmelser i opplæringsloven og i forskrift til opplæringsloven kravene er knyttet til.

Skolen må ha implementert rutine for å kartlegge elevenes ferdigheter i norsk. For elever med behov for særskilt norskopplæring må implementert rutine sikre at det blir vurdert om eleven også har behov for morsmålsopplæring og tospråklig fagopplæring.

Elever i grunnopplæringen med annet morsmål enn norsk og samisk, har rett til særskilt norskopplæring til de har tilstrekkelige ferdigheter i norsk til å følge den ordinære opplæringen på skolen, jf. opplæringsloven § 2-8. Om nødvendig har elevene også rett til morsmålsopplæring, tospråklig fagopplæring eller begge deler. Kommunen har ansvaret for at kartleggingen av elevens norskferdigheter blir gjort før vedtaket om særskilt språkopplæring. I de fleste tilfeller er det skolen som gjennomfører kartleggingen. Skolen må også vurdere om eleven eventuelt har behov for morsmålsopplæring, tospråklig fagopplæring eller begge deler. Skolen må ha en innarbeidet og skriftlig fremgangsmåte som sikrer dette.

Elever med vedtak om særskilt språkopplæring skal få kartlagt sine norskferdigheter underveis i opplæringen.

Skolen skal også kartlegge eleven underveis i opplæringen når eleven får særskilt språkopplæring, jf. opplæringsloven § 2-8. Dette for å vurdere om eleven har tilstrekkelige ferdigheter i norsk til å følge den vanlige opplæringen på skolen. Skolen må foreta en individuell vurdering av tidspunktet for dette.

6.2 Fylkesmannens undersøkelser

Fylkesmannens vurderinger er basert på innhentet dokumentasjon, skolens egenvurderinger, intervjuer med lærere og skoleledelse og samtaler med foresatte og elever.

6.3 Fylkesmannens vurderinger

Skolen viser til følgende kartleggingsmaterieell for kartlegging av norskferdigheter for elever med annet morsmål:

- Kartleggeren – egen kartleggingsprøve for minoritetsspråklige
- Kartlegging av skolefaglig bakgrunn – NAFO
- Kartleggingsprøver/kartleggingsmaterieell fra UDIR

Kartleggingsprøver for minoritetsspråklige elever gjennomføres i følge skolen minimum to ganger i skoleåret, høst og vår.

Det er lagt fram eksempel på *vedtak om særskilt norskopplæring* og ett vedtak om *avslutning av særskilt norskopplæring* på bakgrunn av kartlegging av språkferdigheter. Det går fram av *enkeltvedtak om avslutning av særskilt norskopplæring* at eleven er blitt kartlagt.

I den foreløpige rapporten påpekte Fylkesmannen at det i det innsendte eksempelet på vedtak om særskilt norskopplæring ikke var tatt stilling til eventuelt behov for morsmålsopplæring/tospråklig fagopplæring. Det gikk heller ikke fram av vedtaket om det var vurdert alternative tiltak for å kompensere for eventuell manglende morsmålsopplæring/tospråklig fagopplæring.

Skolen har i egenvurderingen vist til at det kan være vanskelig å skaffe kompetanse til morsmålsopplæring og/eller tospråklig fagopplæring på et lite tettsted. Det var likevel ikke rutinemessig utlyst stillinger til dette dersom det har vært behov for det.

Etter tilsynet har skolen utarbeidet og iverksatt rutiner for utlysning av stillinger som morsmåls lærer eller tospråklig faglærer dersom det etter kartlegging av elevens språkferdigheter skulle være behov for det.

Det er også lagt fram dokumentasjon som viser hvordan dette er gjennomført i praksis.

6.4 Fylkesmannens konklusjon

Kvinesdal ungdomsskole har oppfylt lovkravene i forbindelse med vurdering av behov for særskilt språkopplæring

7. Forhåndsvarsel om pålegg om endring

Fylkesmannen har i kapittel 4 konstatert lovbrudd. I denne rapporten gis Flekkefjord kommune frist til å rette lovbrudd, jf. kommuneloven § 60 d.

Frist for retting er **19. januar 2016**. Kommunen må innen denne datoen sende Fylkesmannen en erklæring om at det ulovlige forholdet er rettet og en redegjørelse for hvordan lovbruddet er rettet.

Dersom lovbrudd ikke rettes innen den fastsatte fristen, vil Fylkesmannen vedta pålegg om retting. Et eventuelt pålegg om retting vil ha status som vedtak og vil kunne påklages, jf. forvaltningsloven kapittel VI.

Følgende pålegg er aktuelle å vedta etter utløp av rettefristen i denne rapporten:

Underveisvurdering for å øke elevens læringsutbytte

1. Kvinesdal kommune må sørge for at den individuelle underveisvurderingen ved Kvinesdal ungdomsskole bidrar til at elevene får realisert sine muligheter til å nå målene for opplæringen, jf. opplæringsloven § 5-5 og forskrift til opplæringsloven §§ 3-1, 3-2, 3-11, 3-12 og 3-13.

Kvinesdal kommune må i denne forbindelse se til at:

- a. Skolen dokumenterer at ny rutine er implementert slik at det i forbindelse med halvårsvurderingen blir gitt tilstrekkelig informasjon om elevens kompetanse i faget knyttet til kompetansemålene i LK06

8. Kommunens rett til å kommentere foreløpig tilsynsrapport

Som nevnt i kapittel 7 ovenfor er kommunen gitt frist for å rette de ulovlige forholdene som er konstatert i denne rapporten.

Frist for tilbakemelding er **19. januar 2016**.

Kommunen har rett til innsyn i sakens dokumenter, jf. forvaltningsloven § 18.

Vedlegg: Dokumentasjonsgrunnlaget

Følgende dokumenter inngår i dokumentasjonsgrunnlaget for tilsynet:

Egenvurdering gjennomført i REFLEX med vedlegg

Vedlegg til kontrollspørsmål 1:

- Årsplan i musikk 9.trinn 14-15 TAT.pdf
- Årsplan musikk 8.trinn 2014-15
- Årsplan musikk 10.trinn 2014-15 (selve dokumentet er fra 2013-2014)
- Referat plangruppa 04.12.14
- Fellesmøter høsten 2014
- Fellesmøter våren 2015
- Revidert års-hjul Kvinesdal ungdomsskole – 2014-15
- Oversikt delegeringer 1310 rapport 30.03.15
- Status fullførte gjøremål rapport 30.03.15
- Ståstedsanalyse Kvinesdal ungdomsskole vår 2015
- Faggrupper høsten 2014
- Faggruppemøte 16.09.14 KRØ
- Faggrupper RLE
- Norsk årsplan 9.trinn 2014-15
- Årsplan matematikk 8. trinn 2014-15
- Årsplan matematikk 10.trinn 2014-15
- Årsplan matematikk 9.trinn 2014-15
- Arbeidet med lokale læreplaner Møte 05.03.15
- Lokal læreplan mat og helse
- Lokal læreplan årsplan mal
- Årsplan norsk 10.trinn
- Årsplan NO 8 14-15
- Fellesmøte 20.10.15
- Country-sjangeren
- Målprøve country 10A uke 11

Vedlegg til kontrollspørsmål 2:

- Hva må jeg kunne til prøven i geometri
- Eksempel på tilbakemelding i OPPAD
- Tilbakemelding norsk elev 1
- Uttalelse foreldrekonferanse matte
- Mål for undervisningen NO
- Vurderingsskjema band
- Målark10B-språkhistorie
- 8_arb_plan_uke_6
- 8_arb_plan_uke_11
- 8_arb_plan_uke_12
- 9uke_10
- 10 lekseplan_uke_10
- 10 lekseplan_uke_11
- Datoer og innhold felles trinnmøter skoleåret 201415
- Konferansevurdering vår
- Fellesmøter høsten 2014
- Fellesmøter våren 2015

- Fellesmøte 20.01.15

Vedlegg til kontrollspørsmål 3:

- Årsplan i musikk 9.trinn 14-15
- Lokal læreplan_årsplan_mal v1 14-15
- Årsplan musikk 10.trinn

Vedlegg til kontrollspørsmål 4:

- Sikker arbeidsflyt, IOP, årshjul
- Halvårsplan ADL gruppe VÅR15
- Mal årsrapport og IOP fra sikker arbeidsflyt
- Mal årsrapport

Vedlegg til kontrollspørsmål 7:

- Målark kap 1
- Algebra.notebook
- HUS oppgave
- Ukebrev for uke 4
- Ukebrev for uke 6
- Knut Hamsund uke 16-17
- Målark elev 1
- Målark elev 2, 3 og 4
- Geometri
- Vurdering av skjønn
- Sak vurdering
- Vurderingsskjema band
- Målark 10B språkhistorie
- I kulissene

Vedlegg til kontrollspørsmål 8:

- Plastic fantastic
- Vurderingskriterier norsktekst
- VFL
- IMG_1740.JPG
- IMG_1745.JPG
- Vurdering muntlig norsk
- Vurderingsskjema band
- Eksempel på vurdering framovermelding
- Engelsk_kjennetegn_BM
- Matematikk_Kjennetegn_BM
- Norsk_kjennetegn_BM
- Vurderingskriterier kvus mat og helse

Vedlegg til kontrollspørsmål 9:

- Eksempel på underveisvurdering og tilbakemelding
- Tilbakemelding norsk elev 2
- Uttalelse foreldrekonferanse atte
- Ukebrev for uke 4
- Ukebrev for uke 6
- IMG_1746
- Nynorsk art uke 8 tilb.melding
- Eksempel på vurdering framovermelding

- Vurderingsskjema band
- Tilbakemeldinger etter musikkprøve 9
- 0165_001 Elevsamtaler
- Uttalelse foreldrekonferanse matte
- Ukebrev for uke 4
- Ukebrev for uke 6
- Tilb.meld.norskstil BM kar 4
- Tilb.meld.norskstil kar 3
- IMG_1744
- Elevsamtaler
- Eksempel på vurdering framovermelding
- Konferansevurdering vår

Vedlegg til kontrollspørsmål 10:

- Egenvurdering
- Tilbakeml norsk med eksempel på vurderingskriterier laget i samarbeid med elevene
- Barokk og romantikk
- Målprøve opplysning og romantikk
- Mål for undervisningen NO
- Fra elevrådet 12.11.14
- VURDERING FOR LÆRING v 15 Elevråd

Vedlegg til kontrollspørsmål 12:

- Mal årsrapport

Vedlegg til kontrollspørsmål 13

- Trinnmøte 8.trinn 13.oktober 14

Vedlegg til kontrollspørsmål 14:

- Tiltaksskjema klasse miljø
- Elevsamtale
- 9 Trinnmøte 13.10.14
- 10 Ref. fra tr.møte 8.12.14-10tr
- Spesialundervisning – saksgang – fra behov til rett
- Fra kartleggeren, norsk 10.trinn

Vedlegg til kontrollspørsmål 15:

- Søknad om sakkyndig vurdering for 201516
- Revidert årshjul Kvinesdal ungdomsskole 201415
- Status fullførte gjøremål rapport 30-03-2015
- Spesialundervisning saksgang – fra behov til rett
- 09.12.14 referat fra spes
- Søknad om sakkyndig vurdering for 201516

Vedlegg til kontrollspørsmål 16:

- 1310 forsvarlig system rapport 30-03-2015 behovsvu språklige
- UDIR_Kartleggingsmateriell_bm_301007

Vedlegg til kontrollspørsmål 17:

- Kartlegging
- 09.12.14 referat fra spes
- Oversikt delegeringer 1310 rapport_30-03-2015

- Status fullførte gjøremål rapport_30-03-2015

Elevsvar fra spørreskjema til elever

Eksempler på sakkyndige vurderinger, enkeltvedtak og IOP

Eksempler på enkeltvedtak om særskilt språkopplæring

Dokumentasjon gitt etter foreløpig rapport

- To eksempler på vedtak om spesialundervisning etter opplæringslova § 5-1 skoleåret 2015/2016 med tilhørende IOP
- Møtereferat i forbindelse med vurdering av særskilt språkopplæring
- Forhåndsvarsel om anmodning om samtykke – særskilt språkopplæring for elever fra språklige minoriteter
- 1310.forsvarlig system
- Referat fra spes ped møte 07.09.15
- Rutiner ved vurdering av elevenes utbytte av opplæringen
- Lokal læreplan – mat og helse – 9. trinn
- Lokal læreplan – matematikk – 8. trinn
- Lokal læreplan – matematikk – 9. trinn
- Lokal læreplan – matematikk – 10. trinn
- Vurderingskriterier matematikk – 8. trinn
- Vurderingskriterier matematikk – 9. trinn
- Vurderingskriterier matematikk – 10. trinn
- Utlysning av stilling – lærer i tospråklig fagopplæring
- Vurderingskriterier mat og helse

Det ble gjennomført stedlig tilsyn 04.05.15

Det ble avholdt intervjuer med:

- Laila Danielsen, lærer i matematikk 9. trinn
- Ida Kristin Tønnessen, lærer i matematikk 9. trinn
- Hege Åmodt, lærer i norsk 9. trinn
- Svein-Jarle Bruseland, lærer i norsk 9. trinn
- Bente Mejlænder, lærer i musikk, 9. trinn
- Tomas Aleksander Tjomsland, lærer i musikk, 9. trinn
- Iris Aagesen, spesialpedagog
- Tøri Johannessen, rektor

Fra Fylkesmannen møtte:

- Aase Kiledal
- Tor Øyvind Endresen
- Elisabeth Attramadal (ansvarlig for gjennomføring av tilsynet)